

De Hommel

CONTACTBLAD IVN Hardenberg - Gramsbergen



In dit nummer veel nieuws
Oproep interim bestuur!!
De padden van Marinus
De boswachter vertelt

BELEEF DE NATUUR!



KAMPEER & OUTDOOR REILING

Hardenberg ± 4000m²
Almelo ± 900m²

Als meer dan 25 jaar een toonaanvoerder op uw vakgebied!

Druk voor onderhoud en aflevering van uw caravan of camping kaart u terecht bij Kampeer & Outdoor Reiling Hardenberg.

Kampeerartikelen Outdoorartikelen Caravanonderdelen Wandelschoenen Gasflessen Kleding	Winkel / Caravans / Werkplaats Hardenberg Lesweg 2 7772 TT T 0523 260396	DeWolfs Bekleding BOVAG	Winkel Almelo Hospitaalweg 4 7607 TW T 0546 815847
--	---	---	---

f Kijk voor meer informatie op onze website: www.kampeerenoutdoorreiling.nl

De Grootste Kampeerwinkel van Overijssel!

PEARLE OPTICIENS

Pearle Opticiens Hardenberg
Fortuinstraat 3a
Tel. (0523) 27 16 10

heijink

BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

MARKT 23 7772 AE HARDENBERG T 0523-261 392

Wij adviseren u graag over uw verzekeringen, uw hypotheek en bij de aan- en verkoop van uw woning!

VRIELING

- Verzekeringen
- Makelaardij
- Hypotheken
- Bankzaken
- Pensioenen
- Arbeidienst

Dedemsvaart | Hardenberg | Zwolle
0523 - 28 27 26 mail@vrieling.nl vrieling.nl

JUMPER
de diersuper

OVERWEG JUMPER HARDENBERG

www.overweghardenberg.nl

Hessenweg 17 | 7771 CH | Hardenberg | T. 0523-261684

Kurk en Fineervloeren | Behang | Houten vloeren
Kamerbreed Tapijt | Meubelstoffering | Laminaat
Gordijnen en Raamdecoratie | Interieuradvies
Karpotten | Vinyl en Marmoleum

voor de totale woonbeleving...

Gramsbergerweg 62 Hardenberg
Tel: 0523 - 261 234
www.woonwinkelramaker.nl
info@woonwinkelramaker.nl

woonwinkel RAMAKER

www.fotoramahardenberg.nl info@fotoramahardenberg.nl

Herbers

T W E E W I E L E R S

MOLENPLEIN 4
HARDENBERG
TEL. (0523) 26 20 54



FOTORAMA
A World Of Color
Adm. HeWichstraat 35, Hardenberg-Tel.0523-260476

- * Afdrukken van alle digitale foto bestanden (v/w 5 minuten)
- * Pasfoto's
- * Foto van Foto(zonder beeld verlies!)
- * Omzetten van kleur naar zwart/wit en/of bruin/ton.
- * Samenvoegen van verschillende foto's.
- * Restauratie
- * Foto's van dia's
- * Scannen van dia's en op CD of DVD zetten
- * Verwijderen van kleurzwemen, achtergronden of storende elementen.
- * Professioneel scannen van 6x6 en 6x4,5 negatieven
- * Scannen van kleinbeeld negatieven

SPECTOR

www.fotoramahardenberg.nl info@fotoramahardenberg.nl

Voorwoord

Beste natuurvrienden,

Soms lijkt het alsof er niets gebeurt en dan weer val je van de ene in de andere verbazing. De natuur was in de afgelopen zes weken enigszins onrustig om het zo maar eens te noemen. Half februari nog op de schaats, meer sneeuw dan ooit, daarna een periode van hogere temperaturen gevolgd door wind en regen en opnieuw kou. Overheersende kleuren: wit, grijs en bruin.

Maar...langzaam maar zeker komt nu toch de kleur geel meer en meer in zicht. De forsythia bloeit, krokussen en narcissen verschijnen, hier en daar zie ik al een paardenbloem en zelfs een klein dottertje aan de rand van de vijver. Het begint langzaam weer te kriebelen....

Ook bij de steenuilen. Sinds twee weken komen er elke avond twee uit de kast. Uit de steenuilenkast bedoel ik. Spannend en boeiend om dat op afstand te volgen

Ook bij onze vereniging wisselt het klimaat en de mate van activiteit. De activiteiten staan door de Covidafspraken op een erg laag pitje. Maar overleg door de vijf vrijwilligers over kansen en bedreigingen voor onze vereniging gaat gewoon door. Daarover meer in deze uitgave van de Hommel.

Op het moment dat ik dit schrijf besef ik dat de verkiezingen ook nog voor de deur staan. Of voor sommigen van jullie misschien al achter de rug zijn als je gebruik hebt gemaakt van de poststemmogelijkheid. De uitslag is als jullie dit lezen al bekend.

Ik schreef hierboven over kleuren. Het zal mij benieuwen of de kleur groen in de uitslag en het vervolg op de verkiezing een duidelijke plek krijgt. En dan bedoel ik niet de kleur groen van CDA, D66, Groen Links of wat ook maar, maar de kleur van leefklimaat en biodiversiteit.

Met dank aan de inspanningen van de redactie,
Veel leesplezier namens "de vijf"

Jaap

Emailadressen gevraagd

Bereikbaarheid via e-mail

Voor een snelle, gemakkelijke communicatie met de leden, (o.a. m.b.t. nieuwsbrieven) is het handig als de ledenadministratie van onze afdeling gebruik kan maken van uw emailadres. Vandaar deze oproep om uw emailadres en of recente wijziging daarvan door te geven aan de ledenadministratie.

Dat kan per mail aan: jannyleenheer@gmail.com

Colofon

De Hommel

Afdelingsblad van de IVNafdeling
Hardenberg / Gramsbergen.
26ste Jaargang, nummer 1-2021

Contactadres Secretariaat:

Anerveenseweg 25, 7788 AG Anerveen.
E-mail: secretariaat@ivnhardenberg.nl

Redactieadres:

Markfluwerhof 2, 7694 DA Kloosterhaar
E-mail: dehommel@ivnhardenberg.nl

Redactieleden:

Cock en Jacqueline Slotweg, Xandra Scherpbier

Aan deze uitgave werkten mee:

Aart Bentsink, Bertil Haring, Gert Diepenveen, Henk van Duuren, Jaap Muilwijk, Jacobien Dijkstra, Jacqueline Slotweg, Jan van Kamer, Janny Leenheer, Jari en Lars Kampjes, Julian Overweg, Nico Arkes, Peter Fleurke, Thirza Wesselink, Wiebe Tolman.

Drukker:

Editoo B.V. te Arnhem.

Inhoudsopgave

- | | |
|----|--|
| 3 | Voorwoord / Colofon / Inleveren kopij |
| 4 | Stand van zaken / Oproep |
| 5 | Jubilarissen |
| 6 | Marinus Oogjes / Landschapsonderhoud |
| 7 | Vogelwerkgroep |
| 8 | Vogelweetje / Insectenwerkgroep |
| 9 | Plantenwerkgroep |
| 10 | Column / De natuur als inspiratiebron |
| 11 | Gieteling / Boeren met de hand |
| 12 | Tekening van Bernhard de Vries |
| 13 | "Micorrhiza" / Buitengroetjes |
| 14 | Babybeestjes |
| 15 | Boekenrubriek |
| 16 | Maartse lekkage |
| 17 | De boswachter verteld |
| 18 | Max de Krijger / Witte wieven |
| 19 | De roek |
| 20 | Activiteiten IVN/De Koppel/Welkom nieuwe leden |
| 21 | Kindermiddagen De Koppel |
| 22 | Bestuur/Werkgroepen |

De volgende Hommel zal waarschijnlijk in augustus 2021 uitkomen. U kunt te allen tijde kopij inleveren.

Aantal woorden per artikel: 300 tot 400 woorden.

Graag de foto's apart inleveren als een JPG-bestand.

Mailadres: dehommel@ivnhardenberg.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden stukken in te korten of te wijzigen.

Bij de voorpagina

Je weet nooit wat er om de hoek staat.

Een foto van Thirza Wesselink

Stand van zaken financiën.

In 2019 heb ik als penningmeester een jaarverslag en begroting in 2020 kunnen maken voor IVN Hardenberg/Gramsbergen. We waren net op tijd om deze te laten controleren door Andre Kok en Rein Lont. Ze hebben het jaarverslag 2019 en begroting 2020 goedgekeurd en ondertekend.

Toen kwam de lock-down en konden wij geen ledenvergadering meer houden om mede de financiën te bespreken. Door de coronapandemie zijn er dus nogal wat consequenties geweest voor onze vereniging:

- Er konden geen excursies meer worden gehouden.
- De werkgroep landschapsonderhoud heeft de werkzaamheden moeten opschorten.
- Doordat de leden van de werkgroep niet mochten werken in de bossen werd er geen hout gezaagd en kwamen er geen inkomsten voor zowel de werkgroep als het IVN zelf;
- Leden die hun lidmaatschap opzegden. Daardoor minder inkomsten maar ook minder afdracht naar het landelijk IVN. Ook waren er sponsors die afhaakten, mede door bedrijfsbeëindiging.
- Gelukkig kwamen er ook nog wel nieuwe leden bij.
- Vooralsnog komen er 2 i.p.v. 4 Hommels op jaarbasis uit. Al met al een forse bezuiniging maar ook een forse aderlating. Daar staat tegenover dat we wel een nieuwsbrief gaan uitgeven. Dit zal ws via de mail geschieden.
- Door de corona hebben deelnemers aan de opleiding hun diploma voor natuurgids nog niet kunnen behalen.
- Er is voldoende geld voorhanden voor mensen die de cursus voor gids willen volgen.

Over 2020 heb ik wederom een jaarverslag gemaakt en ondanks alle tegenslagen staan we er goed voor. Helaas is er geen kascommissie die de cijfers kunnen controleren. Het overzicht is inmiddels wel aan het "interim-bestuur" aangeboden en bekeken.

Kort samengevat zijn we een gezonde vereniging en we hopen zo snel mogelijk de draad weer op te pakken. Veel zal afhangen van het moment dat we weer een ALV kunnen houden om een nieuw bestuur te installeren (graag nog kandidaten) en corona tot het verleden behoort. Op die ALV zal ook de financiële verantwoording weer aan de orde gesteld worden.

Bertil Haring
Penningmeester IVN Hardenberg/Gramsbergen

!!!!!! OPROEP !!!!!

Beste leden;

Zoals bekend heeft onze vereniging sinds de zomer 2020 geen dagelijks bestuur en is er een werkgroep die inventariseert wat er opgepakt moet en kan worden. Deze werkgroep bestaat uit: Jaap Muilwijk, Bertil Haring, Jan van Hoek, Bauk Reitsma en Aart Bentsink. In de Hommel no 3 van 2020 hebben wij hier al over bericht.

Na overleg met het landelijke- en regionale kantoor van het IVN komen wij tot het volgende :

De werkgroep is gevormd om de vereniging niet 'stuurloos' te laten zijn, echter wij vormen geen officieel gekozen bestuur waardoor onze bevoegdheden beperkt zijn. Als voorbeeld de financiële gang van zaken en verantwoording. Er zijn echter onderwerpen die nu opgepakt moeten worden om straks na de Coronaperiode weer een mooie start te kunnen maken.

Het is dus noodzakelijk dat er een zo snel mogelijk een bestuur wordt gevormd met instemming van de leden. Daarom doet de werkgroep een beroep op de leden om zich kandidaat te stellen voor een interim bestuur.

De huidige werkgroep zal in overleg met de kandidaat bestuursleden een voorstel voor interim-bestuur maken en dit vervolgens voorleggen aan de leden ter instemming.

We noemen dit een interim bestuur omdat een officieel bestuur alleen binnen een ALV gekozen kan worden.

Dit interim bestuur kan een aantal zaken oppakken en een traject uit zetten om te komen tot een officieel bestuur gekozen in een ALV zodra die te realiseren is.

Ja, de werkgroep heeft overwogen om een digitale ledenvergadering uit te schrijven, echter dit is veel werk en wij schatten in dat niet alle leden in de gelegenheid zijn om hier aan deel te nemen en hiermee zou de bijeenkomst dan "ongeldig" zijn.

Wij dringen er dan ook bij u op aan zich op te geven en zodoende het voortbestaan van onze vereniging te waarborgen. Want dat is wel een consequentie: zonder draagvlak om te komen tot een interim – c.q bestuur komt het voortbestaan van onze vereniging in gevaar. Dat mag niet gebeuren.

Uiteraard zijn Jaap Muilwijk en Bertil Haring bereid , als zijnde ex-bestuursleden, enige info te verstrekken c.q kandidaat leden in te werken.

Wij vragen u zich op te geven bij het secretariaat voor 30 april.

Voor informatie kunt u zich ook wenden tot de leden van de huidige werkgroep.

Namens Baukje, Bertil, Jan en Jaap,
Aart

De jubilarissen

18 december 2020. Een frisse decemberdag. Samen op pad met een bijzondere opdracht. Een bezoek brengen aan bijzondere mensen. Bijzonder? Jawel. Als je al meer dan 25 jaar lid bent van IVN Hardenberg Gramsbergen, dan is dat een mijlpaal, een mijlpaal die gemarkeerd mag worden.

Voor de lezers van De Hommel gaan we onze route nog eens "herhalen". Rond 13.30 uur parkeerden we de auto bij Baukje Reitsma in Anerveen. Baukje, een IVN-er in hart en nieren, houdt niet van teveel poespas en is liever praktisch bezig. De diversiteit van haar werkzaamheden voor het IVN is groot, met een brede belangstelling voor o.a. paddenstoelen, nachtvlinders en wilde planten. Het secretariaatsadres is al jaren in Anerveen gevestigd. De IVN-speld en de bloemen werden opgespeld en overhandigd onder een ingelijste wijsheid. (zie afbeelding)

Na een tussenstop bij de Vloelvelden in de Krim parkeerden we in Gramsbergen bij mevrouw Huisman-Bruining. Zij is ooit vanuit het noorden van Nederland naar Gramsbergen verhuisd wegens het werk van haar echtgenoot. Zelf heeft zij haar baan bij het onderwijs in Nieuwe Pekela aangehouden en daardoor heel wat kilometers woon/werkverkeer gemaakt. Daar gaat tijd in zitten. Al 25 jaar lid van het IVN maar eigenlijk nog nooit de tijd gehad om deel te nemen aan werkgroepen of excursies. Maar, wat niet is kan nog komen! Veel leesplezier gehad aan De Hommel. Daarvan ook in haar werk gebruik gemaakt!!

Van Gramsbergen naar Hardenberg. Op bezoek bij Peter Fleurke en zijn vrouw Dity. Peter is echter de eerste binnen dit gezin die de jubileumspeld mag ontvangen. Wat kan je van Peter zeggen? Hij maakte zelf tijdens ons bezoek een opmerking die nog lang naklonk. Het IVN heeft hem veel "positiefs" gebracht. Fijn om te horen. Zijn bijdrage aan de vereniging is eigenlijk ook heel divers. Hij is actief als natuurgids, is coördinator van de werkgroep wilde planten en levert een energieke bijdrage aan het werk van de werkgroep landschapsonderhoud. Daarnaast houdt hij zich bezig met het snoeien van hoge fruitbomen.

Het laatste deel van onze jubileumroute bracht ons naar de omgeving van de Rheezerbelten. Daar woont in een boerderij, een endje van de weg af onze vierde jubilaris, Mevrouw Groet-Raats. Zij is niet meer actief als lid, maar nog wel lid met goede herinneringen aan het IVN. Zij heeft ooit de natuurgidsenopleiding gedaan met Wiebe, Jenny en Herman. Was ook actief als lid van de werkgroep wilde planten.

Janny Leenheer
Jaap Muilwijk



Marinus

Binnen het IVN zijn er meerdere mensen die Marinus heten maar de Marinus met landelijke bekendheid is toch wel Marinus Oogjes. Die landelijke en regionale bekendheid, daarvan werd ik mij weer bewust toen ik op vrijdagmorgen 5 maart jl. bij hem en zijn vrouw thuis aan de koffie zat.



Marinus met Loretta Schrijver

Landelijke en regionale bekendheid? Hoezo?

Wel, als je als ambassadeur voor onze koudbloedige amfibieën, met een zekere warmbloedige Loretta Schrijver de landelijke televisie haalt dan doe je iets van betekenis! Als er een schitterend artikel met fraaie foto's over je vrijwilligerswerk in "Landleven" verschijnt, dan zet je je doelgroep op de kaart! Als je in Hardenberg op de bres springt in het belang van de (verkeers)veiligheid van de Bufo Bufo (de pad) en daarbij zelfs de rijdende rechter weet te vinden, dan, ja dan heb je hart voor de zaak.

Daarbij is het zeker niet onbelangrijk te melden dat Marinus tijdens de paddentrek trouw is bijgestaan door zijn "rechterhand" Ada.

Op deze vrijdagmorgen hebben we het gehad over het werk. Over de periode van ongeveer 6 weken waarin dagelijks een ronde langs de schermen en de vangemmers werd gedaan. Determineren, tellen, registreren en overzetten. De subliem bijgehouden tellijsten lagen als voorbeeld voor m'n neus. Met enthousiasme vertelt Marinus over het wel maar ook over het wee van zijn vrijwilligerswerk, dat naast veel mooie ervaringen ook te maken had met tegenslag, vernieling en bureaucratie.

En nu? Marinus heeft besloten om zijn stokje over te dragen aan andere enthousiaste IVN-ers. Van Ada heb ik begrepen dat zij haar stokje nog wel wil (bij)dragen, maar wel samen met anderen.

Ik weet niet of het door de koffie van mv. Oogjes kwam maar er borrelde bij mij wel wat enthousiasme op. Al nadenkend kwam ik tot de conclusie dat de kans van slagen van een zesweeks voortplantings- en overzetproject groter is als we dat met meerdere leden vorm geven.

Met dank aan Marinus!
Ik wil wel meedoen, wie volgt?
Je mag me bellen: 0629544615

Jaap Muilwijk

Landschapsonderhoud

Het vrijwilligerswerk van de groep landschapsonderhoud van het IVN in Hardenberg had uiteraard ook te lijden van het Covid-19 virus. Toch kon de groep van 20 personen het afgelopen jaar nog 2610 uren nuttig besteden aan het werken in de natuur. Vorig jaar was dit met 4141 uren aanmerkelijk hoger. Toch was coördinator Wiebe Tolman nog redelijk tevreden, want de vrijwilligers konden tot de lockdown nog in kleine groepjes doorwerken met in acht-neming van de RIVM regels. Zo werden heidevelden van Staatsbosbeheer ontdaan van kleine boompjes en werden de paddenpoelen in Rheeze opgeschoond. Ook werd de Amerikaanse vogelkers uit veel bospercelen verwijderd. De groep maakte verder dankbaar gebruik van hun clublokaal De Steenuil in het Gemeentebos. Daar werden de vrijgekomen boomstammen tot brandhout verwerkt en werden veel nestkasten getimmerd. De groep hoopt nu maar dat het aantal besmettingen in het nieuwe jaar zodanig terugloopt dat er in de loop van 2021 weer enige verlichting van de regels optreedt en men weer aan het werk kan in de vrije natuur.

Door de omstandigheden is er geen vrijwilliger van het jaar 2020 gekozen.

Wiebe Tolman



Kampmanskuiltjes. Foto: Gerwin Plaggenmarsch

Vogel jaaroverzicht 2020

In 2020 is er weer veel gevogeld in de gemeente Hardenberg en dat heeft de nodige bijzondere soorten opgeleverd. Uiteindelijk werden er 195 verschillende vogelsoorten in de gemeente waargenomen. Bij de vloeivelden van de Krim zat in de winter van 2019/2020 een klapekster. Ook werden die winter kraanvogels, zeearenden en een aantal prachtige pestvogels ontdekt. In het voorjaar werden er zowel snorren als sprinkhaanzangers gevonden, beide zeer zeldzame rietvogels voor de gemeente Hardenberg. Bij de roofvogels waren er ook een aantal zeldzame soorten, zoals steppiekiekendieven, grauwe kiekendieven, zwarte wouwen en velduilen. Al die soorten worden niet vaak gezien in deze gemeente. De steppiekiekendief was nog maar één keer eerder in deze regio. Diverse bijzondere trekvogels zoals een hop, draaihals en een zwarte ooievaar werden kort waargenomen. Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam, maar worden verspreid over het land tijdens de trek door diverse vogelaars ontdekt. Er waren nog waarnemingen van een grote mantelmeeuw, zomertortel, diversen nachtegalen en een krooneend, allemaal vogelsoorten die maar zelden in de gemeente Hardenberg te zien zijn. Bij de Rauwbloksweg nabij Kloosterhaar werden een aantal (in Nederland zeldzame) morinelplevieren ontdekt. Deze soort is helemaal in Overijssel een vogel, die zich maar eens in de paar jaar goed laat zien. Dit zorgde voor een toestroom van grote getalen (Overijsselse) vogelaars. Eind mei werd er in de Koppeltuyn een zeldzame roodmus ontdekt. Deze soort is langs de kust jaarlijks wel op diverse plekken te zien of te horen, maar in het binnenland is het erg bijzonder dat je er een te zien krijgt. De bijzonderste waarneming was half juli toen er 4 vale gieren over Hardenberg vlogen. Deze zeer grote roofvogels zijn in Nederland zeer zeldzaam en waren uit Zuid-Europa komen vliegen. Ook het najaar bracht een aantal noemenswaardige waarnemingen. Nadat er al een purperreiger was ontdekt, zagen vele vogelaars ook drie krombekstrandlopers nabij Bruchterveld. Bij de waterberging van de Groote Scheere waren zilverplevieren te zien en vlakbij werd er ook nog een rosse grutto waargenomen. In oktober waren er bijzondere waarnemingen van een bladkoning, zwarte stern, bokje, brilduikers en baardmannetjes. Eind december werden er bij de oude zandwinning Collendoorn nog roodhalsfuten ontdekt, als mooie afsluiting van een bijzonder jaar.

Tekst Jari en Lars Kampjes



Vale gier. Foto: Jan ten Brinke

Hieronder enkele van de vele vogels gespot door de vogelwerkgroep



Brilduiker. Foto: Lars Kampjes



Jonge roodmus. Foto: Bert Jonkhans



Roodhalsfuten. Foto: Lars Kampjes



Bokje. Foto: Jan Plaggenmarsch



Zwarte stern. Foto: Jan ten Brinke



Zeearend. Foto: Johan Poffers

Vogelweetje

De scholekster

(*Haematopus ostralegus*)



Vrij vertaald betekent de Latijnse naam: roodpotige oester-verzamelaar. Ook de Duitse aanduiding "Austernfischer" (oerstervisser) en de Engelse titel "oyster catcher" (oesterkraker) geven aan dat deze vogel het voorzien heeft op oesters. Dit is echter een hardnekkig misverstand. De scholekster voedt zich niet met oesters, maar met mosselen, vooral de zogenaamde kokkels. Deze weet hij met z'n snavel heel vakkundig open te breken. De helft van een opengebroken kokkel werd vroeger "schol" genoemd. Het zijn de bekende kleine schelpen die massaal aan het strand liggen. En het bonte verenkleed van deze vogel doet aan het uiterlijk van een ekster denken. Daarmee is de naam scholekster verklaard.

De scholekster wordt gerekend tot de weidevogels, maar in principe is ook dat niet juist. Het is een echte kustbewoner. Toch zien we hem veelvuldig in het binnenland. En daar maakt hij als broedplaats dankbaar gebruik van daken op gebouwen waarop grind ligt. Ook in Hardenberg. De oudste bekende broedplaats die mij bekend is dateert van 25 jaar geleden en is de voormalige meubelhal van Freddy Pullen op het industrieterrein. Andere bekende daklocaties vond de scholekster o.a. op de kantoren van de Wavin, het voormalige gemeentehuis, het voormalige politiebureau en de flat aan de Lage Gaardenstraat. Maar er zullen in onze woonplaats wel meerdere locaties zijn. Op de flat aan de Lage Gaardenstraat zaten ze dit seizoen ook weer, want vanaf de flat vlogen de vogels geregeld over mijn achtertuin, daarbij telkens het bekende geluid roepend: *ke-piep ke-piep...* Dat de vogels voor deze hoge daklocaties kiezen is niet zo'n gek idee, want ze zitten daar betrekkelijk veilig ten opzichte van eventuele predatoren. En daar komt bij dat de oudervogels het voedsel voor de jongen ophalen uit de omgeving. Speciaal regenwormen en emelten staan op de menulijst. De scholekster heeft een bijzonderheid met betrekking tot het verkrijgen van voedsel. Hij kan de vorm van z'n snavel aanpassen. Gebruikt hij die in hoofdzaak om de harde kokkels open te breken dan is de snavel beitelvormig. En de snavel wordt aan het uiteinde dun en spits als er in hoofdzaak regenwormen uit de grond worden getrokken.

Tenslotte: scholeksters overwinteren in grote getale op de Wadden. Maar bij extreme kou trekken ze naar Zuid-West Europa.

Wiebe Tolman.

Wilgenroosjesmot

Eén van de interessante dingen aan insecten is hun relatie met planten. Als je de waardplant(en) van 'n diertje kent kun je gericht gaan zoeken. Na het lezen van deze tekst weet je hoe de Gewone wilgenroosjesmot *Mompha epilobiella* te vinden is.

In april-mei schiet het Harig wilgenroosje *Epilobium hirsutum*, een veelvoorkomende oeverplant, de hoogte in. In deze periode is ook de wilgenroosjesmot actief - Ze zijn echter erg klein. Wanneer je de tijd neemt om in deze periode met zonnig weer de planten af te speuren zul je ze geheid vroeg of laat tegenkomen. De nachtvlindertjes, die bruin met geel van kleur zijn en opvallende omhoogstaande palpen (mond delen) hebben, rusten op de bladeren.

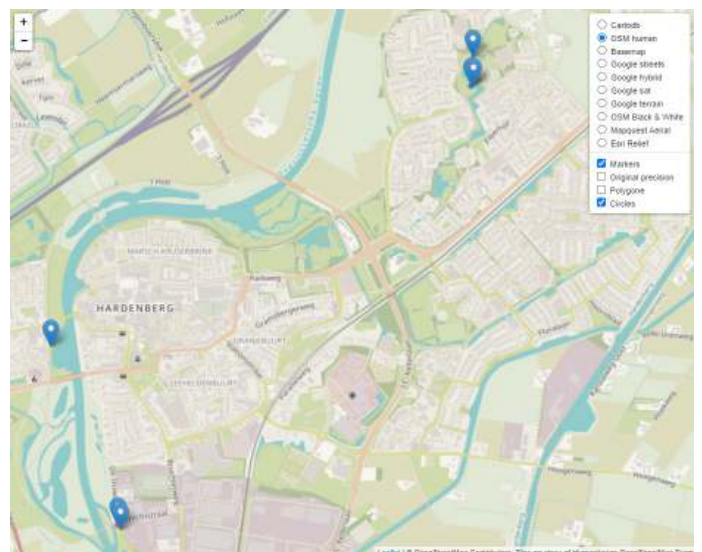
Kaart: een aantal locaties waar ik de Gewone wilgenroosjesmot heb waargenomen (Bron: eigen data, verzameld met Waarneming.nl. Cartografie: © OpenStreetMap contributors onder CC BY-SA.).

Foto (Julian Overweg): Gewone wilgenroosjesmot *Mompha epilobiella*.

Julian Overweg



Gewone wilgenroosjesmot



Gehoornde klaverzuring

(*Oxalis corniculata*)

Sinds enige jaren komt er een plantje voor in mijn tuin die spontaan is aan komen waaien en die zich nogal uitbreidt. Ik zit er daarom een beetje mee in mijn maag. Met behulp van de Flora kwam ik tot de conclusie dat het hier gaat om de gehoornde klaverzuring, (*Oxalis corniculata* L.), uit de Klaverzuringfamilie.

De plant is goed te herkennen aan de typische bladvorm en de geel tot oranje-gele bloemen. De bloeitijd is van mei tot oktober. De typische doosvruchten staan recht omhoog. De klaverachtige bruingroene bladeren kennen twee standen: bij helder droog weer staan de deelblaadjes in één vlak maar bij somber of regenachtig weer en 's nachts vouwen ze samen zodat ze in de zogenaamde slaapstand komen te staan. De stengels, maar ook de bladstelen en bloemstelen, de bladranden, steunblaadjes zijn allemaal behaard. De haren zijn meestal afstaand in alle richtingen, maar ook hier en daar aanliggend.

Eetbaar.

De blaadjes van de klaverzuring zijn eetbaar, met een wat wrange smaak zoals citroen. Er kan een kruidenthee van gemaakt worden. De hele plant is rijk aan vitamine C.

Voorkomen.

Gehoornde klaverzuring, kun je steeds meer in de stedelijke omgeving vinden, vaak zelfs vlak voor je huisdeur waar de soort kan groeien tussen de stoeptegels of stenen in je tuin. Het is een typische pioniersoort, die op kale bodem voorkomt. Naast Noord-Amerika en Europa is de plant ook wijdverbreid in Azië: de gehoornde klaverzuring komt voor van Europees Rusland via India tot in China, Japan en Nieuw-Zeeland.

Volksnaam.

In Friesland, Groningen en Noord-Overijssel wordt het plantje wel schapenklaver genoemd. In de Achterhoek van Gelderland heet zij ook koekoeksmoos.

Bestrijding.

De plant kan zich in rap tempo vermenigvuldigen. Wanneer u vindt dat de Gehoornde klaverzuring te veel de overhand krijgt in de tuin kun je het plantje verwijderen voordat de doosvruchten zijn gevormd. Probeer wel zoveel mogelijk wortels mee te nemen want het zijn kruipende laagblijvende planten, die kunnen wortelen op de stengelknopen.

Ids Vlieg geeft haar verhouding tot dit plantje mooi weer in het volgende gedicht.

Gehoornde klaverzuring

Je zaait je gulzige zaden
in kieren en in naden.
Ongegeneerd op mijn terras,
ik wist niet dat jij dat was.

De zon schijnt tussen je klaverhartjes,
bloeïend in vijf gele partjes.
Tja, je bent een zogenaamd onkruid,
toch zie je er lief en aantrekkelijk uit.

Ik ben in het ongewisse,
mag je blijven, wil ik je missen?
Zal ik je citroenklaver proeven
of eerder het zoet dan zuur behoeven?

Bij mij zitten je wortels diep,
onder de tegels in het geniep.
Groeit fanatiek en zonder sturing.
Wat moet ik met "mijn" gehoornde klaverzuring?

Zij die het kunnen weten
zeggen dat je bent te eten.
Of ik dat doe is zeer de vraag,
want ik zit nu al met je in de maag.....

Ids Vlieg

Bron: www.floravannederland.nl
Wikipedia

Peter Fleurke



Foto Wikipedia

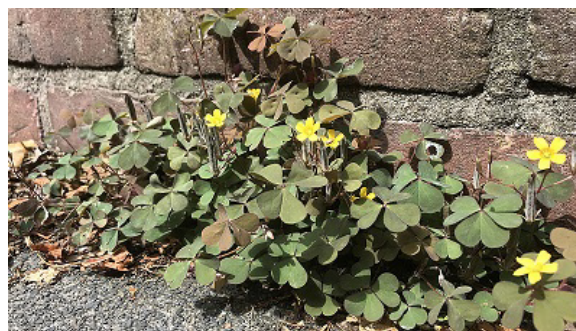


Foto Wikipedia

Column

Dilemma's

De voedertafel ligt vol met vogelvoer en vetbollen en pindanetjes zorgen dat de gevederde vrienden zich dagelijks tegoed komen doen. In de hulst wachten zo'n twintigtal mussen geduldig, totdat de zaden op tafel komen. Zodra ik de achterdeur dicht trek storten ze zich op het voer. Zorgvuldige eters zijn het niet, er wordt kwistig op de grond gemorst. Vinken en tortelduiven maken daar dankbaar gebruik van, maar zij zijn niet de enigen. Vanonder de heg komen met zekere regelmaat muizen tevoorschijn en pikken letterlijk een graantje mee. Als het veel regent of kouder wordt zoeken deze knaagdieren echter beschutting in de schuur. Naast het feit dat ze van alles kapot knagen, zorgen ze ook nog eens voor een penetrante pislucht. Dat vraagt om maatregelen, maar welke? Stoppen met voeren en zodoende stoppen met het kweken van obesitasmussen lijkt een voor de hand liggende oplossing. Maar het is zo leuk als die mussen, en vergeet de roodborstjes, de vinken, de kepen niet, je terras bezoeken. Als vogelliefhebber is de keus gauw gemaakt, maar de natuurliefhebber in me gunt de muizen ook hun leven, echter niet in mijn schuur. Wat te doen? Om muizen, zoogdiertjes met een grote voortplantingsdrift, te verdrijven zijn rigoureuze maatregelen nodig. Grijpen naar gif is uit den boze en een traditionele muizenval levert bij vangst een gruwelijk beeld van de lijdensweg op. Daar had ik in het verleden geen enkele moeite mee, want als kind van het platteland is me geleerd alle ongedierte meedogenloos uit te roeien. Elk dier dat van de opbrengst van moestuin of boomgaard wilde profiteren moest het loodje leggen. Beesten als mollen, spreeuwen, konijnen en hazen werden afgemaakt en de muis stond, na de rat, op plaats twee om geslachtofferd te worden. Ergens in mijn leven is de omslag gekomen en ik kan het niet meer over mijn hart verkrijgen om zelf beesten te doden of ze in een moorddadige val te lokken. Ik besef me dat het hypocriet is, want ik ben een omnivoor. Toch kan ik het niet.



Een bezoek aan een dienspecialzaak brengt de oplossing. Een gegalvaniseerde muizenval voor het levend vangen is aangeschaft. Stukjes brood met pindakaas lokken de muizen in het valletje en een wipwapsemechanisme zorgt ervoor dat ze er niet meer uit kunnen. Muizen blijken goede rekenaars te zijn en vermenigvuldigen is hun specialisme. Met grote regelmaat vang ik nu muizen, soms zitten er wel drie of vier in. Ik

laat ze los in een natuurgebied waar altijd torenvalken bidden. Die zullen hun werk wel doen, want in de natuur is het eten en gegeten worden. Eigenlijk verleg ik het probleem en voor mijn gevoel is het goed, mijn verstand zegt echter dat ik wel heel erg dubbelzinnig bezig ben.

Henk van Duuren

De natuur als inspiratiebron

Voor velen van ons is de natuur in ons dagelijks bestaan een bron van inspiratie. Fotograferen tijdens de wandelingen, of op een andere creatieve manier uiting geven aan wat de natuur zoal voor ons betekent. Wat we zien op papier kunnen zetten, als een blijvende herinnering. Zoals u kunt lezen en beleven in het artikel van John Roeden in De Hommel nummer drie van 2020. Componisten halen hun inspiratie uit de natuur om hun gevoelens uit te drukken in de muziek. Kunstschilders geven hun waarnemingen weer op het doek. Om een paar voor ons bekende kunstschilders te noemen zijn, Monet en Vincent van Gogh, Chagall en niet te vergeten Rien Poortvliet die woonde en werkte midden in het bos. In de wereld om hun heen stond de natuur centraal.

Een beetje in de vergetelheid geraakte, maar zeker niet de minste in het weergeven van fraaie bos en duingezichten, is Paul Citroen (1896-1983). In het verleden was hij vooral bekend geworden met het tekenen van portretten. Paul Citroen kreeg bekendheid door zijn ontwerpen van de zomerpostzegels van 1949 met natuurlijke illustraties. Hij verhuisde naar Wassenaar en raakte in de ban van het duingebied met zijn fraaie bossen en waterpartijen. De stilte deed hem goed en hij werkte dagelijks op natuurlijke locaties om zijn landschappen met krijt en potlood op papier te kunnen weergeven. Later werden dan zijn tekeningen opnieuw uitgewerkt in gouache en pastel. Er zijn kunstenaars die veel hebben aan het werken in de natuur, zelfs in de vorige eeuwen die achter ons liggen. Natuurlijk zijn er in deze tijd voldoende amateur en professionele kunstenaars die de natuur als inspiratiebron gebruiken, om hun gevoelens op papier of op een andere manier weer te geven. Ook al verandert het landschap regelmatig, het blijft nog steeds de moeite waard om de natuur als inspiratiebron te gebruiken.

Veel van zijn werken hangen in museum de Fundatie in Zwolle.

Jacqueline



Gieteling

Onze buurman van vroeger had een voliëre. Soms ging hij op vogeljacht. Op het kleine grasveldje achter zijn huis, stelde hij dan een houten raam met gaas op. Het raam leunde op een stokje. Aan het stokje had hij een touw vastgemaakt. En onder het gaas lagen een paar verse kronkelende wormen. De ideale vogelsnack.

Op een dag meldt zich een merel op het gras. Hij keek eerst wantrouwig om zich heen, maar al gauw hipte hij op de wormen af. Precies op dat moment gaf de buurman een ruk aan het touw, het raam klapte neer en onze merel zat gevangen onder het gaas. "Wat een mooi'n geetling!" riep de buurman tevreden. Ik had dat woord nog nooit gehoord. Wij, de burens eveneens Twentssprekend, zeiden altijd 'merel' als we een merel zagen. Vreemd. Nog vreemder: ik begreep meteen dat met dat rare woord 'geetling' de gevangen merel bedoeld moest zijn. Later kwam ik er achter dat geetling (of gietling of gieteling) niet alleen door de buurman werd gebruikt, maar ook door anderen, maar wel altijd in het noordoosten. Wat zou de herkomst zijn van dit woord? De etymologen vermoedden dat het woord giet een variant is van geit. Dus een geitling of geitvogel. Dit is echter ook een vreemde uitdrukking: de verklaring hiervoor is echter nog vreemder. Sinds Aristoteles is het verhaal bekend van de caprimulgus, de geitenmelker: een vogel die 's nachts als niemand het zag het melk van de geiten dronk. De volgende ochtend gaven de geiten dan geen melk en werden ook nog eens blind. In de middeleeuwen nam men aan dat een dergelijke vogel verwant moest zijn aan de merel. Zo kwam de gewone merel aan de naam geitvogel, gieteling, gieteling.

Later werd de geitenmelker echter alsnog geïdentificeerd als de nachtzwaluw, een vogel die 's nachts op insecten jaagt en dan soms ook in de buurt van rustend vee komt. In het donker leek het dan ook alsof de vogel de geit melk. Een gieteling is dus een merel, maar een merel is geen geitenmelker.

(dit artikel is vrij vertaald en overgenomen uit het tijdschrift 'Onze taal' 2019 / 9)

Aart Bentsink



Merel (gieteling). Foto: Thirza Wesselink

Boeren met de hand

Dit artikel heeft de redactie gelezen en wilde het u niet onthouden.

De Broerderij, in het Friese De Knipe, is een initiatief van Sander Roelinga (30) en zijn twee jaar jongere broer Arjen. Zij telen milieuvriendelijk groente. Ploegen doen ze niet, om de CO2-uitstoot te beperken en de grond geen geweld aan te doen: 'Wij verstoren het bodemleven niet. De meeste boeren ploegen om onkruid te bestrijden. Wij leggen een onkruidarme laag compost over onze tuin.'

De broers gebruiken handgereedschap, gemotoriseerde apparaten laten ze links liggen. 'Alleen bij de aanleg hebben we een trekkertje gebruikt', vertelt Sander. 'Als je met zware machines over de grond rijdt, verpest je de grondstructuur. En wij houden niet van lawaai.' Wat ook meespeelt: 'Hoe meer machines je aanschaft, hoe meer je moet omzetten voor je winst begint te draaien.'

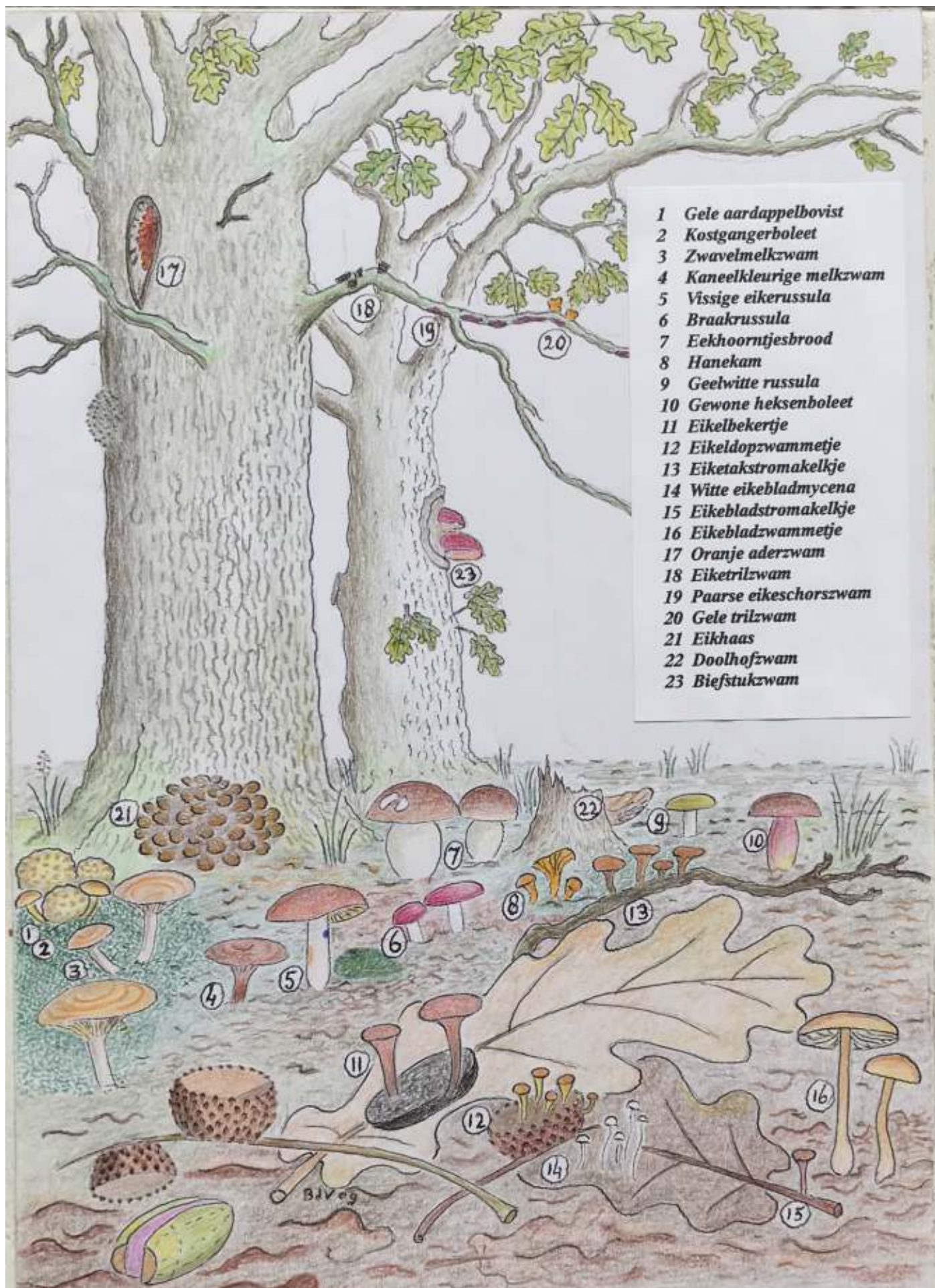
Zijn broer Arjen gaf zijn baan als leerkracht in het basisonderwijs op voor De Broerderij. Sander zelf staakte zijn pogingen leuk werk te vinden. Hij studeerde geschiedenis en psychologie aan de universiteit, maar sollicitaties liepen op niets uit of hij hoorde er niets van. 'Ik zat me alleen maar op te vreten.' Hij liep een vrijwillige stage in de kinder-GGZ, om zijn kansen op de arbeidsmarkt te vergroten, maar zat vooral achter de computer. Werk in de dagbesteding van kinderen met een psychiatrische indicatie beviel wel, maar er waren te weinig uren voor hem. Ziekte en tegenslag in zijn directe omgeving maakten dat hij in die tijd sowieso niet lekker in zijn vel zat. 'En ik ben ook nog eens behoorlijk eigenwijs.'

Samengevat: Sander wilde zijn leven een positieve wending geven. Tuinieren vond hij tof. Als student was hij ieder weekend in de weer in zijn eigen groentetuin bij zijn ouders in Heerenveen. 'Hoe gestrest ik ook was, als ik daar bezig was geweest voelde ik me weer goed. Mijn idee was dat ik een goede baan moest hebben om later een stuk grond te kunnen kopen, om lekker veel te tuinieren. Maar ineens dacht ik: waarom wachten als het ook nu al kan?'

Sinds maart pachten de broers een kwart hectare naast Sanders bovenwoning in De Knipe. De Broerderij presenteert de producten op Facebook en haalt die van het land vlak voor de klant de bestelling komt halen. Verser kan niet. Volgend jaar staat het telersduo elke zaterdag met een kraam in het dorp. Om de biodiversiteit in achtertuinen te vergroten, gaan de broers ook appel- en perenboompjes verkopen van tientallen vergeten soorten. 'Ik loop de hele dag buiten te sjouwen en ben sterker dan toen ik drie of vier keer in de week trainde in de sportschool', laat Sander weten. Van zijn spieren had hij altijd snel last. 'Maar nog nooit zo weinig als nu.' De handen in de modder, je eigen voedsel kweken – hij kan het iedereen aanraden. In zijn ogen kan het een antwoord zijn op overgewicht, computer-verslaving en andere kwalen van de moderne tijd.

Sander heeft een missie: 'Ik wil mensen inspireren te gaan tuinieren. Als ik mezelf eruit concurrenter doordat iedereen straks een eigen moestuin heeft, zou ik dat hartstikke mooi vinden.'

Nb 11 januari 2021



- 1 Gele aardappelbovist
- 2 Kostgangerboleet
- 3 Zwavelmelkzwam
- 4 Kaneelkleurige melkzwam
- 5 Vissige eikerussula
- 6 Braakrussula
- 7 Eekhoortjesbrood
- 8 Hanekam
- 9 Geelwitte russula
- 10 Gewone heksenboleet
- 11 Eikelbekertje
- 12 Eikeldopzwammetje
- 13 Eiketakstromakelkje
- 14 Witte eikebladmycena
- 15 Eikebladstromakelkje
- 16 Eikebladzwammetje
- 17 Oranje aderzwam
- 18 Eiketrilzwam
- 19 Paarse eikeschorszwam
- 20 Gele trilzwam
- 21 Eikhaas
- 22 Doolhofzwam
- 23 Biefstukzwam

Tekening: Bernhard de Vries

“Mycorrhiza”

De boeiende ‘ondergrondse’ leefwereld; boom en schimmel.

Iedereen kent witte schimmeldraden op dood hout e.d. Schimmels breken af en voorkomen teveel bosafval. Nuttige, rijke afvalstoffen blijven achter voor verder leven. Maar wat ons vaak ontgaat is dat schimmels fraai en bijzonder met allerlei wortels samenleven. Ze omgeven heel intiem (als een sokje) direct vele wortels en leven zo samen met planten en bomen. De schimmel vergroot hierbij het wortelstelsel waardoor bijv. de boom veel meer water op kan nemen. In ruil hiervoor voedt de boomwortel de schimmel met suiker. Mycorrhiza is de naam ervoor; myco van schimmel en rhiza van wortel. Deze leefvorm komt voor bij talloze planten en bomen. (Daarnaast kan de enorme ondergrondse ‘beestjes’ wereld ook niet zonder schimmels.) Kortom een voedingsbodemp zonder de geschikte schimmels is te arm en toevoeging van grond waar essentiële schimmels in groeien is dan een oplossing. Een onderzoeker van het eerdere Biologisch proefstation van LU Wageningen in Wijster, Bernhard de Vries, verleidde dit bijzondere leven tot het maken van tekeningen van paddo’s die graag bij bepaalde bomen groeien. In dit nummer van de Hommel staat de eik centraal, andere tekeningen volgen. De tekeningen zijn opgenomen in de grote Ecologische Paddenstoelen atlas van Drenthe, uitgave 2015, 3 delen met bijna 2000! pagina’s, waarin 30 jarig fundamenteel onderzoek staat en iedere paddenstoel beschreven wordt. Volgende 2 tekeningen komen in de vlg. Hommels.

Gert Diepeveen.

Bernhard de Vries

Bernhard de Vries....paddenstoelliefhebber

‘Ik ben gefascineerd door paddenstoelen, wil van iedere paddenstoel weten waar en waarom hij voorkomt. Ik ga graag het bos in voor excursies, soms doe ik dat als begeleider van een IVN-groep in een instruerende rol, soms met professionele biologen in een aanvullende rol. Vooral de excursies met het IVN vind ik leuk, er zijn vaak kinderen bij, die vinden dan de meeste paddenstoelen. Ze hebben de ogen dichtbij de grond.

Na een dag in het bos kom ik thuis met een doos vol paddenstoelen die ik niet ken, ik leg ze een voor een onder mijn microscoop om ze te bestuderen. Als je denkt dat je iets over een bepaalde paddenstoel weet, blijkt achteraf dat je er niets over weet: een gevonden antwoord roept meer vragen op. Het in kaart brengen van paddenstoelen is een hele jonge wetenschap, er valt ...

Zo begint het artikel over Bernhard de Vries, paddenstoelliefhebber, in het tijdschrift Nb (Noorderbreedte) opgetekend door Joost de Ruiter

Stichting Noorderbreedte is een ideële, onafhankelijke organisatie. Ons doel is burgers, bestuurders, beleidsmakers en vakmensen te inspireren tot een welbewuste ontwikkeling van Noord-Nederland. We laten ons daarbij inspireren en adviseren door een groot netwerk van onafhankelijke journalisten en fotografen.

Vroege bloeiers.

Het is een fraaie zonnige dag en we zijn maar net op de fiets op weg of de berm kleurt al paarsblauw. Dit is de bloeitijd van de krokussen en de sneeuwkllokjes. Het zijn stinzenplanten, een verzamelnaam voor verwilderende voorjaarsbloemen. We zetten de fietsen tegen de boom om de krokussen van dichtbij te bekijken, honderden bijen zwermen om de felgekleurde krokussen heen. Waarom deze vroege bloeiers stinzenplanten heten wil ik wel graag weten. Het blijkt dat eeuwen geleden bol, knol en wortelgewassen aangeplant werden op buitenplaatsen, rondom kastelen en landhuizen. Dit ter verfraaiing van de landgoederen. De verwildering is dan een feit, ieder jaar bloeien de felgekleurde stinzenplanten opnieuw en uitbundig.

Stinzen komt van het Friese woord Stins en betekent stenen huis. Vroeger waren dit de woningen van adellijke en welgestelde families die de grote landgoederen bezaten. In die tijd werden de vele bolgewassen aangeplant, waar we nu nog steeds van kunnen genieten. Kortom Stinzenplanten zijn zeker op de oude buitenplaatsen na al die eeuwen verwilderd en ingeburgerd.



Wanneer we weer verder fietsen zien we ze overal. Kleurige veldjes die lijken te kruipen onder de heggen door bij de boerderijen. Maar overal staan de tuinen vol sneeuw- en lenteklokjes. Er zijn ver-

schillende soorten sneeuwkllokjes, sommige hebben een geel hartje. De lenteklokjes zijn ook in de blauwe variant te bewonderen. Deze vroegbloeiërs luiden het voorjaar in. De winterakoniet, gele anemoon en de holwortel zijn slechts enkele van de vele soorten die hier voorkomen. Als je nog wat plek overhebt in de tuin en niet weet wat je er moet planten, is het misschien een idee om stinzenbolletjes te kopen, je hebt er levenslang plezier van. Het tijdelijke vroege voorjaar heeft direct effect op de vogels en het allerprilste voorzichtige begin in de natuur om ons heen. Je wordt er vrolijk van en het geeft nieuwe energie. Wij fietsen nog een uurtje verder op zoek naar nog meer moois wat we zoal tegen zullen komen.

Buitengroetjes Jacqueline.



Lenteklokjes

Baby beestjes

In mei leggen alle vogeltjes een ei en lopen de lammetjes in de wei. Het beeld dat we vaak bij zonnig lenteweer hebben, zijn al die jonge dieren die geboren worden. Al klopt dit niet voor elk dier. Naast dat er vogels zijn die niet hun ei leggen in mei, zijn er ook zoogdieren die niet met mooi zonnig lenteweer worden geboren.

Neem de das bijvoorbeeld. Dassen wonen in ondergrondse burchten die bestaan uit meerdere kamers en gangen. Dassen bekleden zelfs deze kamers met mos en gras en verfrissen het “beddengoed” regelmatig. Van half januari tot en met maart worden er in één van deze kamers jonge dassen geboren. De jonge dassen, meestal 2 tot 3, worden blind geboren, zijn niet groter dan een mensenvinger en hebben grijs wit haar. Ze zijn dan ook volledig afhankelijk van hun moeder die geen andere dassen in de buurt toereert. Het verongelukken van de moeder, predatie door vossen en sterfte door uitdroging vormen de grootste bedreigingen voor de jonge dassen. Pas na 8 weken komen de jongen voor het eerst bovengronds. Meestal is het dan beter weer en kunnen ze buiten spelen met elkaar en met de volwassen dassen.

Sommige zoogdieren, zoals de haas, hebben 3 keer in het jaar jongen. Meestal werpen hazen dan 2 of 3 jongen en kunnen deze al na 24 uur rondlopen. De reden voor het verschil tussen jonge dassen en hazen is dat dassen in een veilige warme burcht worden geboren en hazen in het gevaarlijke open veld. Doordat ze na 24 uur al kunnen lopen zijn de jonge hazen in staat om zich te verstoppen en hebben ze een grotere overlevingskans. Enkele dagen nadat de jonge hazen geboren worden verspreiden ze zich.



Jong haasje. Foto: Liane Schoot Uiterkamp

Ze blijven in de omgeving van waar ze zijn geboren en komen na zonsondergang terug naar de geboorteplek om gezoogd te worden. Doordat jonge hazen in het open veld zitten sterven de meeste door kou en regen. Ze zijn hierdoor namelijk vatbaarder voor ziekten en parasieten. Maar soms komt het voor dat jonge haasjes erg vroeg geboren worden en zelfs in de sneeuw belanden. Dit gebeurde ook half februari toen heel Nederland onder een dikke laag sneeuw lag. Dit jonge haasje werd door Liane Schoot-Uiterkamp langs de weg gevonden onder een laagje sneeuw. Hij had geluk en is door de dierenambulance meegenomen omdat hij zeer verzwakt was.

Normaliter zijn jonge wilde dieren die in het veld worden geboren erg goed in staat zichzelf te redden zonder de hulp van mensen. Dus, vind je deze lente of zomer een jonge haas of zelfs een jonge ree, laat deze dan vooral met rust. Ze moeten zelf leren om op eigen benen te staan.

Thirza Wesselink



Lente!!!!

De leukste boekentips door Aart Bentsink

Max de Krijger: Wandelen in het Vechtdal

'Niet wijds, niet groots, maar weergaloos', dichtte Dalfsenaar Koos Geerds over zijn geliefde Vecht. Beter konden wij het niet onder woorden brengen, want zodra dit regenwaterriviertje zich over de Duitse grens ons land inslingert toont het zich in al haar pracht. Als fotograaf, wonende in het Vechtdal, wist Max de Krijger al wandelend deze schoonheid vast te leggen. In deze gids neemt hij de wandelaar mee door de velden met majestueuze loofbomen en langs rietkragen vol zingende vogels. In twaalf verschillende rondjes wandelen we stroomafwaarts, bezoeken schilderachtige plaatsjes als Vilsteren en Beerze, struinen over de heide aan de voet van de Lemelerberg en kijken vanaf de top tot ver voorbij Zwolle. Hij vertelt ons over buurtschappen die al eeuwen vriendelijk slapend aan het water liggen en met hem doorkruisen we de Sahara, een zandverstuiving bij Ommen die haar naam eer aandoet. Alles is voorzien van veel praktische informatie over horeca, openbaar vervoer en overnachtingsmogelijkheden en overzichtelijke routekaartjes.

Uitgeverij: Gegarandeerd Onregelmatig. ISBN: 9789078641872. Euro: 16,95

Evert Ruiter - Gaby Mulder-Milderij : Libellen in Overijssel

Overijssel is een libellenrijke provincie. De meeste van in Nederland voorkomende soorten zijn er te vinden. Niet voor niets trekt Overijssel jaarlijks een groot publiek van in libellen geïnteresseerden uit het hele land. In deze rijkelijk met briljante foto's geïllustreerde uitgave worden alle in de 'tuin van Nederland' voorkomende libellensoorten voor het voetlicht gebracht en beschreven. Aan de hand van verspreidingskaarten is te zien waar ze voorkomen. Het uitgangspunt is om de lezer te verlokken naar buiten te gaan, de libellen op te zoeken en ervan te genieten. Vandaar dat er speciale libellenroutes worden gepresenteerd waarlangs al dat moois te vinden is. - voor beginnende en gevorderde libellenliefhebbers - verspreidingskaarten en briljante foto's - speciale libellenroutes om de soorten te ontdekken Gaby Milder-Mulderij zocht dagenlang naar beestjes in de vijver van haar ouders en maakte hiervan haar werk. Ze is mede-eigenaar van Bureau Biota ecologisch advies & educatie. Evert Ruiter (MA) voormalig musicus, muziek- docent en nu veldbioloog is eigenaar van Alcedo Natuurprojecten.

Uitgeverij: KNNV. ISBN: 9789050117739. Euro: 34,95

Herman van Oosten: De Tapuit

In 'De tapuit' beschrijft bioloog Herman van Oosten zijn onderzoek naar en bevindingen over een van zijn meest geliefde vogels. De tapuit dwingt van oudsher grote bewondering af: geen ander zangvogeltje legt namelijk zo'n grote afstand af tussen broedplaats en overwinteringsgebied. Want hoewel tapuiten over de hele wereld broeden, zelfs in Canada en Alaska, overwinteren ze allemaal in Afrika. In de broedtijd kun je tapuiten zingend in de lucht zien vliegen. Tenminste, als je je best doet. De tapuit was een veelvoorkomende broedvogel op ons platteland, in de duinen en op de heide, maar tegenwoordig broeden er hooguit nog driehonderd paartjes in Nederland. Alleen in het voorjaar zijn de vogels hier nog talrijk, als ze vanuit Afrika doortrekken naar hun noordelijker broedgebieden en even in Nederland blijven om aan te sterken. De tapuit is te herkennen aan zijn staart: daarop vind je een omgekeerde T

Uitgeverij: Atlas Contact. ISBN:9789045036519. Euro: 21,99.



Groenling. Foto: Henk vd Hoek

Camilla Dreef: Kwie Kwie Kwie Kwie Kwie

Vogels kijken kun je altijd en overal. Thuis, in je tuin of op je balkon. Buiten, op straat, in het park of in het bos. Onderweg, in de auto, op de fiets of vanaf een bootje. Camilla begon al vroeg naar vogels te kijken en vertelt nu haar mooiste vogelverhalen. Over brutale meeuwen, baltsende futen, reislustige trekvogels en vissende aalscholvers. Over het vliegtalent van een spreeuw en over schuwe zwarte spechten. Over paalzitters, dwaalgasten en nestvlieders. Wist je dat er vogels zijn met een GPS-rugzakje om? En waarom waren de vogels uit de tuin van Camilla's opa en oma opeens verdwenen? Camilla Dreef neemt je mee op een ontdekkingsreis in de vogelwereld. Die is er voor iedereen, vol verrassingen als je eenmaal weet hoe je ernaar moet kijken. En wie weet ontdek jij wel een vogelaar in jezelf!

Uitgeverij: Nieuwezijds B.V, Utrecht. ISBN: 9789057124808. Euro: 18.95.

Maartse lekkage

Zacht glanst de witte bast van de berk ons tegemoet. De takken steken nog kaal af tegen de grijze wolken van een maartse zaterdag. Als ik mijn blik vanaf de boomkroon naar beneden laat glijden valt mij op dat de grond onder de berk donker van kleur is. Mijn jonge vriend Lenn ziet het ook: 'hé de boom is helemaal nat!' Samen lopen we in versnelde pas richting de berk, springen over de greppel en voelen met onze vingers aan de natte bast. Een drup valt op Lenn zijn neus, een andere op mijn hoofd. Het is net een plaatselijke regenbui. Nu niet van regenwater, maar van berkensap. Een van de wonderen van de natuur. We kijken naar boven en zien een tak die recent afgezaagd is. De bomen langs de rand van dit weiland zijn opgesnoeid om het landbouwverkeer niet te belemmeren op het land. Ook deze berk is het slachtoffer van de snoeipartij geworden. Met onze monden open proberen we het druppende berkensap op te vangen. Natuurlijk valt het meeste ernaast, maar dat mag de pret niet drukken. Een kreet klinkt als het Lenn met wat kunst en vliegwerk toch lukt om de eerste druppel binnen te krijgen. De kostbare druppels berkensap op zijn gezicht en vingers vallen qua



waarde in het niet bij de kostelijke aanblik van dit kereltje. 'De boom is net een lolly' roept hij met een lach op zijn gezicht. 'Als we de boom nou in de diepvries konden stoppen hadden we een berkenijsje!' De levendige fantasie van het ventje is ontembaar (en dat wil ik ook graag zo houden).

We vatten het plan op om bekertjes en bakjes op te halen zodat we het berkensap kunnen opvangen. Zo gezegd, zo gedaan. Terwijl mijn beker gemakkelijk onder de druppende tak te houden is, heeft Lenn hier vanwege zijn geringere lengte wat moeite mee. Hij is echter niet voor een gat te vangen. Handig als hij is spietst hij de beker op een lange tak en houdt deze naast de andere beker. Binnen enkele minuten hebben we een leuk slokje berkensap opgevangen. 'Kun je dit echt zo opdrinken?' vraagt Lenn. Met enige aarzeling neemt hij een slokje. 'Hé het is een beetje zoet!' Het sap smaakt zacht, nog zachter dan bronwater, heeft een zoetige nasmaak en is zo helder als water. 'Maar waar komt al dat sap dan vandaan?'. Ik leg uit dat de wortels van de berkenboom het water uit de grond halen en dat dit via de stam van de boom naar boven wordt vervoerd om daar de nieuwe blaadjes te gaan voeden. Juist nu in maart, als de buitentemperatuur rond de 8 a 9 graden komt, is de sapstroom hevig en gaan er honderden liters vocht door de boom. Berkensap geeft energie aan mens en dier. Het bevat veel aminozuren, magnesium, kalium en andere mineralen. Ook heeft het een hoog gehalte aan anti-oxidanten (die weer goed zijn voor hart en bloedvaten). Verder is berkensap een bron van xylitol (voor een goede mondhygiëne en tegen gaatjes). Het helpt de cholesterol te verlagen, heeft een reinigende werking in je lichaam en het bevordert de ge-

zondheid van de huid en nieren. Het sap kan vers gedronken worden of worden gebruikt voor het maken van bier, wijn of zelfs azijn. Berkensap is overigens weer wat anders dan berkenwater. Dat laatste wordt getrokken van de jonge blaadjes van de berk en heeft een sterkere medicinale werking dan berkensap.

Met onze bekertjes en voorraadbakjes in handen en druppels van berkensap op onze jassen aanvaardden we de terugtocht naar huis. Ik werp nog een blik op de lekkende berk en zie een boomklever van het berkensap drinken. Een glimlach vormt zich op mijn gezicht als afspiegeling van het warme gevoel in mijn hart...

Jacobien Dijkstra

Iedere natuurliefhebber is van harte welkom bij het IVN

Dierenliefde!

We leven in een bijzondere tijd. Een virus waart over het land. Om het virus te stoppen worden we overspoeld met maatregelen. We zijn nog niet aan het ene gewend of er wordt een nog ingrijpender maatregel gelanceerd! Het mijden van drukke plekken, samenscholing voorkomen, dus ook minder familiebezoek, minimaliseren van contact momenten en nu de avondklok. Het doet iets met mij als mens. Ik prijs me gelukkig dat ik boswachter ben. Ik kan vanuit mijn functie vaak een frisse neus halen en bijtanken in de natuur. Want dat doet de natuur met mij. Je tankt bij, je reset de digitale confrontaties met fysieke werkelijkheid van het bos. De geuren, de kleuren, wind door je haar, kou op je wangen en straks toch stiekem weer naar binnen verlangen! Thuis bij de kachel met een warme kop chocolademelk. Thuis is ook je veilige haven, ook al wordt je door Corona in je vrijheidsbeweging beperkt. Het invoeren van de avondklok heeft veel mensen doen overwegen om een viervoeter aan te schaffen. Het is natuurlijk ook geweldig om zo'n trouwe huisvriend te hebben. En drie tot vijf keer per dag met je hond buiten te zijn. We zien dat het in onze bossen ook meer dan normaal druk is. Iedereen wil graag de vrijheid van het buitenzijn ervaren. We genieten allemaal van het wandelen, fietsen en sporten in de natuur. Eenieder op zijn of haar eigen manier. Als mens zetten we ons eigenbelang graag voorop. Alles moet maar kunnen in het buitengebied want het is van ons allemaal. Ik kan hier legio voorbeeld gaan noemen. Ik richt me nu even op alle dierenliefhebbers. Want onze terreinen hebben uw hulp nodig. Eenieder die de zorg over een dier op zich heeft genomen is een dierenvriend. Of het nu een hamster, konijn, kat of hond is. Als je de zorg voor een huisdier hebt dan weet je wat je huisvriend nodig heeft! Dieren en mensen hebben heel veel gemeen. We moeten allemaal eten, we zoeken allemaal veiligheid en rustplekken. Rustplekken om samen te komen of te genieten van elkaar.

Dat is ook het geval bij de bewoners van onze terreinen. De dieren in het bos zoals konijnen, hazen, vossen, dassen en reeën om er maar een paar te noemen hebben dit nodig. Onze natuurterreinen zijn hun huis. Hun huis wordt nu overlopen door de vele bezoekers. Als deze bezoekers ook nog eens een extra viervoeter meebrengen, kan dat nog meer onrust veroorzaken. Uw hond zal dolenthousiast zijn als ze weer naar het bos mag. De vele geuren prikkelen zijn gemoed. En als ze de kans krijgt, dartelt ze met de neus aan de grond en wordt steeds blijer. Of beter gezegd opgewonden van al deze geurprikkels die de oerinstincten bij deze doorgefokte 'wolf' losmaakt. Ja als baasje van dit huisdier blij je genieten. Want zo werkt dierenliefde. Echter ik hoop niet dat uw dierenliefde ophoudt bij uw eigen huisdier! Dierenliefde moet er ook zijn voor alle bewoners van het bos. Die met alle angsten een veilig heenkomen zullen zoeken als er weer een hond in de buurt is. Alleen de geur van uw huisdier is al voldoende om het wegrennen te veroorzaken. Maar een veilig heenkomen is in deze drukke tijden extra moeilijk. Overal komen ze mensen tegen al dan niet met hond, fiets, paard of crossmotor! Uiteraard weten we wel dat uw hond geen vlieg kwaad doet! Uw hond zal waarschijnlijk bang worden voor een konijn. Echter dat weet dat konijn dan weer niet. En mocht het toch gaan rennen, valt het onder lieflijk spelen! Maar voor de ander is het overleven. Het is om deze reden dat ik een zwaar beroep wil doen op alle dierliefhebbers om uw dierenliefde ook te laten gelden voor alle bewoners van het bos. Gaat u wandelen in natuur zoals het bos, laat dan niet uw hond los. Namens alle dieren in het bos zeg ik u bij voorbaat dank!

De boswachters van Staatsbosbeheer blijven hun best doen om de terreinen beschikbaar te houden voor iedereen. Jullie kunnen ons daarbij helpen. Kom op de fiets, of ga wandelend van huis, laat zoveel mogelijk de auto thuis. Maar kom je toch met de auto en de parkeerplek is vol rij dan een eindje verder. Zorg ervoor dat wegen en paden voor hulpdiensten beschikbaar blijven.

Door Nico Arkes, boswachter Staatsbosbeheer





Wandelen met Max de Krijger

Max de Krijger is 54 jaar geleden geboren in Rotterdam, maar woont al twintig jaar in Hardenberg. Hij is freelance-journalist en fotograaf en schrijft over wandel- en fietstochten in Dagblad van het Noorden en tijdschriften als Toeractief, TeVoet, Landleven en Wandel van de Koninklijke Nederlandse Wandel Bond. Ook is hij medewerker voor de Stentor.



Als inwoner van het Vechtdal kent hij veel mooie plekken en bijzondere paden. Gewaand met notitieblok en camera stippelde hij de afgelopen jaren twaalf gevarieerde routes uit, over 'bergen' en dalen, door donkere bossen en paarse heidevelden en langs rietkragen vol zingende vogels. De honderd pagina's tellende paperback, uitgegeven door 'Gegarandeerd Onregelmatig', is voorzien van overzichtelijke routekaartjes en praktische informatie over horeca, openbaar vervoer en overnachtingsmogelijkheden.

'Wandelen in het Vechtdal' is een verzameling van twaalf afwisselende routes, die zijn uitgestippeld in de gemeenten Hardenberg, Ommen en Dalfsen. Het begint in het stadje Gramsbergen waarbij ook de Duitse grensplaats Laar wordt aangedaan, daarna gaat het stroomafwaarts langs de Vecht tot in Dalfsen. De wandelingen zijn rondes van 10 tot 20 kilometer, over zo min mogelijk asfalt, meestal op steenworp afstand van de

Vecht. Een keer is er een bezoek aan de majestueuze Lemelerberg, en een uitstapje naar de Regge, die even voorbij Ommen uitmondt in de Vecht.

Overgenomen uit de Stentor van 21 november 2020. Grote foto: "De Oldemeijer". Annie Hakkers-Otter

Witte Wieven

Hier in het oosten van Nederland worden mistbanken ook wel Witte Wieven genoemd. Witte Wieven zijn namelijk demonische wezens uit oude Nederlandse volksverhalen die vaak als mist tevoorschijn kwamen. Mensen die egoïstisch of hebberig waren liepen een grotere kans om gegrepen te worden door een van deze figuren. Opvallend genoeg kon je ze wel te vriend houden door ze pannenkoeken aan te bieden. Als een boer dit deed was de volgende dag al het overgebleven werk op het land gedaan door de Witte Wieven.

Tekst en foto: Thirza Wesselink



Mijn vriend ROEK

Ik zit wat uit het raam te staren, wachtend op inspiratie om iets te schrijven, want belofte maakt schuld. Ik zit dus zo en daar komt ineens mijn inspiratie aangevlogen. Mijn vriend ROEK. Die woont in het hertenpark bij de vogelbuurt en daar kijk ik op uit. Kennen jullie mijn vriend? Ik bedoel . . . echt KENNEN! Ok, op gevaar af dat je hem al kent, wil ik toch hier zijn en haar doopzeel lichten. Ik wil namelijk voorkomen dat hij onbekend, en veel erger onbemind blijft. Je kunt op allerlei plaatsen heel veel over hen lezen, maar zeg nu zelf. Het is toch veel leuker om het “kennen” vanuit persoonlijke waarneming op te bouwen. Hij vertelde mij ooit het volgende:

Mijn naam is *Corvus frugilegus* (L.), aangenaam. Die tweede naam betekend: *veldvruchten verzamelend*. Ik scharrel mijn kostje graag bij elkaar op het boerenland. Daar tref je me dan ook bijna altijd aan. Het boerenland verschaftte mij vroeger, toen er nog weinig gebruik werd gemaakt van bestrijdingsmiddelen, een keur aan bodemdiertjes. Wormen, uit de grond, kruipende larven van insecten, slakken enz. en daar leefde ik van. Die pikte ik uit de grond en zo was ik een groot deel van de dag bezig. Grondeigenaren dachten dat het ons te doen was om de jonge plantjes en joegen ons weg of erger nog, hingen een doodgeschoten familielid aan een paaltje op het land als afschrikking.

Omdat ik, zeggen de mensen, één van de intelligentste vogels ben, had ik dit foefje gauw door. Dit mag nu ook niet meer, ik ben nu (een jaarrond) een wettelijk beschermde vogel. Bovendien is algemeen bekend, dat ik zelfs nuttig ben. Door het opruimen (eten) van “schadelijke!?” bodemdiertjes.

Je vindt me dan ook altijd in de buurt van boerenland. Met een deftig woord ben ik een cultuurvolger. Als er maar genoeg hoge bomen zijn waar wij onze nesten in kunnen bouwen en kunnen slapen.

Afgezien van het feit dat we graag wat met elkaar babbelen, we zijn wat familieziek, gaan we ook een paar keer per dag wat vliegen. Zomaar, vliegen. Soms in een soort formatie, soms gewoon wat met elkaar donderjagen. De mensen zeggen dat wij luchtacrobaten zijn. Nou, dat vind ik eigenlijk ook. En nu is het voorjaar en hebben we het druk. Er komt zoveel op ons af. Wat denk je van een nieuw nest bouwen, het oude is deze winter geheid uit de boom gewaaid. Er moet nestruimte gereserveerd en verdedigd worden, bouw materiaal gezocht en verwerkt en natuurlijk zorgen dat het niet gepikt wordt door een buurman of -vrouw. En ondertussen maar kletsen. En dan elk voorjaar dat rare gevoel van binnen, net of de ander er ineens anders, mooier, uit ziet. Daar gaat toch ook tijd in zitten. Zouden mensen dat ook hebben?

Soms staat er zo'n mens onder onze kolonie naar boven te kijken, en maar kijken. Die wil gewoon eens weten hoe wij leven, wat belangrijk is voor ons. En helemaal spannend wordt het als wij onze kinderen, meestal vier, allerlei vleugelvaardigheden leren om te overleven. Dat is soms echt lachen. Er valt zoveel te vertellen, maar kom gewoon naar ons toe net zoals die mens daar beneden. We zijn altijd in de buurt, niet geheimzinnig, niet echt schuw, nee, iedereen kan ons bekijken en afkijken hoe wij met elkaar omgaan. Komen hoor. Ik geef één goede raad. Als je onder een boom staat te kijken, blijf dan niet te lang op een plaats staan. Want soms kunnen we de neiging niet weerstaan, vooral als we nodig moeten, . . . een klein bombardementje!

Jan van Kamer



Bord voor de 'nieuwe' natuurliefhebber



Activiteiten IVN/ Koppel

Dat de activiteiten die voor 2020 gepland waren niet zijn doorgegaan, behoeft geen uitleg. Van het excursieprogramma is niets terecht gekomen. De natuurgidsopleiding stagneerde en fysieke bijeenkomsten werden gedevalueerd tot een mondkmaskerade of praten tegen een beeldscherm. Individueel en soms in een klein groepsverband binnen de werkgroepen gebeurde er nog wel wat maar voor het gevoel, te weinig en te "beperkt".

Met het stijgen van de temperatuur groeit de behoefte om de activiteiten weer op te pakken. Met de planning van vorig jaar als leidraad gaan we daarmee aan de gang. Zodra er concrete activiteiten bekend en gepland zijn wordt er informatie over verspreid d.m.v een nieuwsbrief, facebook en de website.

Regeren is vooruitzien.

De Koppel heeft al een concept programma voor de kindermiddagen voorbereid, waarin bij enkele onderdelen ook het IVN betrokken is. Niet alle data zijn al concreet ingevuld maar het is een positieve impuls om de natuuractiviteitsagenda alvast te gaan invullen!

Jaap Mulwijk

Welkom

Onze nieuwe IVN-leden:

Mevr. G. Cammeraat-Kneijber, Balkbrug
Dhr. J. Lisser, Dedemsvaart
Dhr. J. Zandman, Hardenberg



Rots en Water
programma

Zorgen

je kind wordt gepest, gaat met buikpijn naar school of is niet weerbaar genoeg, trainingen in kleine groepen of individueel.
Start op elk gewenst moment op verschillende locaties in de regio of bij u op school.

■ weerbaarheid ■ zelfvertrouwen ■ grenzen stellen



Stavast
COACHING

Michiel Stolper
06-162 43 443
info@stavastcoaching.nl
www.stavastcoaching.nl

KINDERMIDDAGEN 2021

Onderstaand de planning zoals die er nu uitziet voor de kindermiddagen die in 2021 in De Koppel georganiseerd gaan worden.

Nog niet alle gegevens staan vast. Nadere berichtgeving volgt. Zie ook de website van De Koppel

<u>Datum</u>	<u>Activiteit</u>
21 april	'Voorjaar'
6 mei	Kindermiddag o.l.v. de Cultuurkoepel (CK)
19 mei	'Vogels'
5 juni	'Pizzaatjes maken' – Vechtival!
16 juni	'Koppelgames'
.. juni	'Eten uit de natuur' (volwassenen)
... juli	Waterdiertjes, persbericht volgt
... augustus	Waterdiertjes, persbericht volgt
15 sept.	'Vlinders'
19 okt.	Kindermiddag o.l.v. de Cultuurkoepel (CK)
20 okt.	'Herfst'
... oktober	'Paddenstoelenexcursie en herfsttafel maken, persbericht volgt
17 nov.	'Vogelvoer'
15 dec.	'Kerst'
... december	'Uilenballen pluizen', persbericht volgt

- alle kindermiddagen beginnen om 14.00 uur en eindigen in het algemeen om 16.00 uur,

- kosten € 3,- per kind, incl. materialen, ranja en wat lekkers
(tenzij anders vermeld, bijv. IVN-jeugdleden gratis en vogelvoer maken = € 3,50)

- 6 t/m 12 jaar, jonger en ouder welkom!



Het bestuur

IVN HARDENBERG-GRAMSBERGEN

Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid

(ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 40062389)

Samenstelling bestuur

Voorzitter/dagelijks bestuur	vacature
Vice-voorzitter/dagelijks bestuur	vacature
Secretariaat/dagelijks bestuur	vacature
Penningmeester/dagelijks bestuur	vacature
Algemeen bestuurslid	vacature
Algemeen bestuurslid	vacature
Algemeen bestuurslid	vacature

e-mail: ledenadministratie@ivnhardenberg.nl

Ledenadministratie: Janny Leenheer

Redactieadres De Hommel: Markfluwerhof 2, 7694 DA Kloosterhaar

e-mail: dehommel@ivnhardenberg.nl

Afdelingssecretaresse: Baukje Reitsma

Correspondentieadres: Anerveenseweg 25, 7788 AG, Anerveen

Tel.nummer: 0524-562444

e-mailadres IVN afdeling: secretariaat@ivnhardenberg.nl

Website: www.ivnhardenberg.nl



De Werkgroepen

Werkgroep Duurzaamheid

Werkgroep Excursies

Werkgroep Groene Visite

Werkgroep Insecten

Werkgroep Kraam

Werkgroep Landschapsonderhoud

Werkgroep Nestkasten

Werkgroep Padden/amfibieën

Werkgroep Paddenstoelen

Werkgroep Planten

Werkgroep Vogels

Werkgroep Zoogdieren

Contactpersoon Jeugd

Miriam Gerrits

Jaap Muilwijk

vacature

Julian Overweg

vacature

Wiebe Tolman

Fam. Lambers

vacature

Lydia de Waard-Levöleger

Peter Fleurke

Julian Overweg

Thirza Wesselink

vacature

ProVOET

Voetsalon Lianne

Medisch en oncologisch
voetzorgverlener

Lianne Dijkstra

Orionlaan 8

7771 EK Hardenberg

0523-263025

www.voetsalonlianne.praktijkinfo.nl

www.misker.nl



Twee ijzersterke
merken onder
één dak



VETOS

IN TOYOTA GESPECIALISEERD

Autobedrijf Gebr. Veurink
Rheezerweg 40a

7771 TG Hardenberg

0523-264456

www.autoveurink.nl



Bakkerij Slatman

Bruchterweg 67
Hardenberg

Anerbeenseweg 34
Ane/Gramsbergen



EUROPART.

Oosteinde 34
7772CB Hardenberg
Tel. 0523-267520
onderdelen.keep@ziggo.nl

Stofzuiger en onderdelenspecialist

G. Keep

Het adres voor reparatie witgoed, onderdelen en service

welKOOP

Lange Spruit 11, 7773NE Hardenberg
Tel. (0523) 271 969



Hout voor de frisse dagen

Verkrijgbaar bij "De Steenuil"
Bel voor informatie en prijzen:
06-20009596.



Steenuil

Foto: Martha de Jong-Lantink

Iedere natuurliefhebber is welkom

Lid worden van IVN Hardenberg - Gramsbergen ?

Met ingang van 1 januari 2021 ontvangen de leden 2 x per jaar ons afdelingsblad "De Hommel". Daarnaast ontvangt u 4 x per jaar het blad "Mens en Natuur" van het landelijke IVN.

Leden kunnen gratis meedoen met onze excursies en verenigingsactiviteiten.

De contributietarieven: € 24,00 voor leden, huisgenoot-leden en jeugdleden € 6,00, donateurs € 10,00 per jaar.

Het lidmaatschapsjaar loopt vanaf 1 januari t/m 31 december. Opzeggingen vóór 15 november liefst per e-mail bij de ledenadministratie mev. Janny Leenheer, e-mail adres: ledenadministratie@ivnhardenberg.nl. De contributie wordt jaarlijks per automatisch incasso geïnd. Het lidmaatschap begint zodra de door u getekende machtigingskaart door de ledenadministratie is ontvangen.

Ons IBAN bankrekeningnummer is: NL24 RABO 0384977006.